

Dansk Erhvervs NøgletalsNyt

Højeste inflation i 30 år

Af: Cheføkonom Tore Stramer og seniorøkonom Kristian Skriver

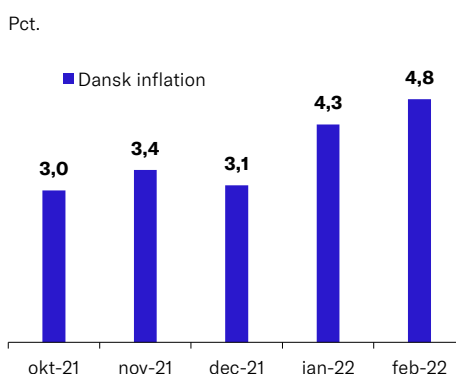
I denne uge har vi fået nye tal, der viser, at forbrugerprisinflationen i Danmark var 4,8 pct. i februar. Det er den højeste forbrugerprisinflation, der er registreret siden december 1989. Det er en overraskende stærk inflation, der viser, at inflationspresset i dansk økonomi stiger med faretruende høj hastighed i øjeblikket. Det er særligt kraftige prisstigninger på el, gas, brændstof og fødevarer, der trækker priserne op i februar. Den kraftigt tiltagende inflation er ikke kun et dansk fænomen. Det samme ser vi i Europa og USA. Nye tal fra USA viser nemlig, at forbrugerprisinflationen var 7,9 pct. i februar. Vi skal hele 39 år tilbage i tiden - til januar 1982 - for finde et højere inflationsniveau i USA.

Selv om inflationen allerede tiltog stærkt i februar, så er der udsigt til en yderligere kraftig acceleration i inflationen hen over foråret. Det skyldes, at energi- og råvarepriserne er steget voldsomt i kølvandet på invasionen af Ukraine, hvilket varsler en tydelig acceleration i inflationen herhjemme.

Prisen på en tønde olie er målt i danske kroner steget kraftigt siden invasionen af Ukraine, mens spotprisen på gas og el er steget med henholdsvis 70 pct. og 110 pct. Det er ekstremt voldsomme prisstigninger, der allerede har slået igennem forbrugerpriserne her i marts. Prisen på en liter benzin er således allerede steget med godt 10 pct. og handles i øjeblikket til en listepriis på ca. 17 kroner. Dertil kommer, at priserne på en lang række råvarer og fødevarer, herunder særligt hvede, er steget voldsomt. Det er prisstigninger, der i et vist omfang vil slå igennem i detailbutikkerne over de kommende uger og måneder.

Vi har i denne uge fået nye tal, der viser, at dansk eksport steg med 0,9 pct. i januar. Det betyder, at den samlede eksport nu er steget med hele 7,4 pct. over de seneste tre måneder. Det er rent ud sagt imponerende og viser med al tydelighed, at de danske eksportvirksomheder har formået at koble sig på den globale genopretning. Eksporten har simpelthen skudt en forrygende fart hen over årsskiftet.

Nøgletal	Side
Dansk inflation banker i vejret	2
Inflationen i USA når højeste niveau siden januar 1982	3
Eksporten steg i januar - krigen i Ukraine vil ramme eksporten i foråret	4
Rekordstor produktion i den danske industri - med fald i vente	5
Rekordmange ledige stillinger øger risiko for alvorlig overophedning	6
Rekord få kontanthjælpsmodtagere	7

Dansk inflation banker i vejret

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik i torsdags viser, at forbrugerprisinflationen tiltog fra 4,3 pct. i januar til 4,8 pct. i februar. Det er den højeste forbrugerprisinflation, der er registreret siden december 1989. Det er en overraskende stærk inflation, der viser at inflationspresset i dansk økonomi stiger med faretruende høj hastighed i øjeblikket. Kerneinflationen, der måler inflationen eksklusiv energi- og fødevarer steg med hele 2,7 pct. i februar, hvilket er det højeste niveau siden november 2008.

Selv om inflationen allerede tiltog stærkt i februar, så er der udsigt til en yderligere kraftig acceleration i inflationen hen over foråret. Det skyldes, at energi og råvarepriserne er steget voldsomt i kølvandet på invasionen af Ukraine, hvilket varsler en tydelig acceleration i inflationen herhjemme.

Prisen på en tønde olie er målt i danske kroner steget med knap 20 pct. siden invasionen af Ukraine, mens spotprisen på gas og el er steget med henholdsvis 70 pct. og 110 pct. Det er ekstremt voldsomme prisstigninger, der allerede har slået igennem forbrugerpriserne her i marts. Prisen på en liter benzin er således allerede steget med godt 10 pct. og handles i øjeblikket til en listepriis på ca. 17 kroner.

Dertil kommer, at priserne på en lang række råvarer og fødevarer, herunder særligt hvede, er steget voldsomt. Det er prisstigninger, der i et vist omfang vil slå igennem i detailbutikkerne over de kommende uger og måneder.

Som tingene ser ud nu, så er der udsigt til, at forbrugerprisinflationen vil kunne nå et niveau omkring 6-7 pct. hen over foråret og sommeren. Det vil i så fald være den højeste inflationen, der er registreret siden starten af 80'erne. Altså er der udsigt til den højeste inflation i knap 40 år hen over foråret. Det bør dog pointeres, at usikkerheden er enorm, og at prisudsvingene på energimarkedet i øjeblikket er ekstreme.

Så høje inflationsrater er hård kost for de danskere, der nu har udsigt til det første fald i reallønnen siden 2012. Der er udsigt til en lønvækst på ca. 3,2 pct. i år, mens inflationen for året samlet set formentlig kommer til at ligge i et leje omkring 4 pct.

Faldet i reallønnen vil hive noget fart ud af privatforbruget. Som tingene ser ud nu, så vil stigningen i energipriserne kunne skære ca. 0,5-1 pct. af BNP-væksten i år.

Inflationen i USA når højeste niveau siden januar 1982

Offentliggjorte tal fra USA i torsdags viser, at forbrugerprisinflationen i USA tiltog fra 7,5 pct. i januar til 7,9 pct. i februar. Vi skal hele 39 år tilbage i tiden - til januar 1982 - for finde et højere inflationsniveau i USA.

Det er særligt en kraftig stigning i energi- og fødevarerpriserne, der har løftet inflationen op i det historiske luftlag. Energiprisindekset er steget med hele 25,6 pct. over det seneste år, mens fødevarerpriserne er banket i vejret med 7,9 pct. Vi skal helt tilbage til juli 1981 for at finde en større prisstigning på fødevarer i USA.

Det springer dog også i øjnene, at kerneinflationen, der måler forbrugerprisinflationen eksklusiv energi og fødevarer, tiltog til hele 6,4 pct. i januar. Der er her tale den største stigning siden september 1982.

Det er rent ud sagt vanvittige prisstigninger, som vi ser i USA i øjeblikket. Ser vi fremad hen over foråret, så er der tilmed udsigt til en yderligere stigning i inflationen. Det skyldes, at både råvarer- og energipriserne er steget mærkbart i kølvandet på Ruslands invasion af Ukraine. Som tingene ser ud nu, så er det bestemt ikke utænkeligt, at inflationen i USA kan nå et niveau omkring 9 pct. i foråret. Det er en svimlende høj inflation i historisk kontekst. Vi skal helt tilbage til slutningen af 1981 for at finde inflationsrater i USA omkring 9 pct.

Den meget høje inflation kan hurtigt udvikle sig til en kronisk migræne for den amerikanske økonomi. Løber inflationen for alvor løbsk, så vil det være rent gift for opsvinget i USA. Den ekstremt høje inflation udgør simpelthen den største enkeltstående økonomiske trussel i USA i øjeblikket.

Eksporten steg i januar - krigen i Ukraine vil ramme eksporten i foråret

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik fredag viser, at eksporten af varer og tjenester steg med 0,9 pct. i januar. Det betyder, at den samlede eksport nu er steget med hele 7,4 pct. over de seneste tre måneder. Det er rent ud sagt imponerende og viser med al tydelighed, at de danske eksportvirksomheder har formået at koble sig på den globale genopretning. Eksporten har simpelthen skudt en forrygende fart hen over årsskiftet.

Dagens tal vedrører imidlertid perioden inden Ruslands invasion af Ukraine. Som tingene ser ud nu, så bliver det lidt af en gyser at følge udviklingen i eksporten hen over foråret.

Der er ingen tvivl om, at Ruslands invasion af Ukraine kan få betydelige konsekvenser for dansk økonomi og de mest udsatte eksportvirksomheder herhjemme. Dansk økonomi har umiddelbart en begrænset direkte eksponering mod det russiske marked. Vareeksporten til Rusland udgør ca. 1 pct. af den samlede eksport og berører ifølge vores beregninger både direkte og indirekte omkring 13.500 danske jobs. Dertil udgør samhandlen med Ukraine ca. 0,25 pct. af den samlede eksport. Det er håndterbart og bør ikke afspore en fortsat positiv udvikling i eksporten i år. Men når det er sagt, så er der heller ingen tvivl om, at væksten i eksporten i år bliver noget mindre tydelig som følge af krigen i Ukraine. Vi forventer derfor også en tydelig opbremsning i den nuværende høje eksportvækst hen over foråret.

Usikkerheden er i øjeblikket ekstraordinært høj, og vi forventer, at aktiviteten i dansk økonomi samlet set vil blive tydeligt påvirket i år. Som tingene ser ud nu, så vil krigen i Ukraine potentielt kunne reducere BNP-væksten i dansk økonomi med ca. 0,5-0,75 procentpoint i år. Det vil dog ikke slå opsvinget i stumper og stykker. Der er fortsat udsigt til en vækst i år på ca. 2 pct., som tingene ser ud nu.

Rekordstor produktion i den danske industri – med fald i vente

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik i mandags viser, at industriens samlede produktionsindeks steg med hele 2,2 pct. i januar. Dermed er industriproduktionen startet året ud i det højeste niveau, der nogensinde er registreret. Der er tilmed tale om en bredt fundet fremgang i hele 10 af industriens underbrancher. Den rekordhøje industriproduktion viser med al tydelighed, at de stigende råvarepriser og den stigende usikkerhed foreløbigt er prelle af på industrivirksomhederne herhjemme. Det er en meget imponerende udvikling, der viser, at den danske industri står utroligt stærkt i den globale økonomi i øjeblikket. Der er dog et meget stort men, idet dagens tal vedrører perioden før Ruslands invasion af Ukraine.

Ser vi fremad, så er det desværre vores forventning, at industrien vil opleve fornyet modvind. Ruslands invasion af Ukraine har udløst betydelige sanktioner og usikkerhed. Markedsreaktionen er særligt stærk i energimarkedet, hvor olieprisen målt i kroner nu er steget til et rekordhøjt niveau. Priserne stiger også mærkbart på såvel gas- og elmarkedet, hvor prisniveauerne nu nærmer sig, eller har passeret, de tidligere rekorder fra årsskiftet. Det er prisstigninger, der særligt vil ramme industrien, da energiforbruget her er højt.

Modvinden til dansk økonomi fra krigen i Ukraine sker dog på et tidspunkt, hvor opsvinget er stærkt. Der er i øjeblikket ikke mangel på efterspørgsel i dansk økonomi, hvorimod udbuddet af både materialer og arbejdskraft er en klar begrænsning. Det gælder særligt i store dele af industrien. Det er derfor som udgangspunkt ikke vores forventning, at krigen i Ukraine vil udløse et nyt stort fald i industriproduktionen. Men industrien vil ikke gå ram forbi, og vi må derfor berede os på, at dele af industrien herhjemme vil blive presset i den kommende tid.

Rekordmange ledige stillinger øger risiko for alvorlig overophedning

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik fredag viser, at antallet af ledige stillinger i den private sektor steg med 5.700 til i alt 66.100 i fjerde kvartal 2021. Det er et ekstremt højt niveau, der ligger hele 88 pct. over niveauet i 1. kvartal 2020, før coronakrisen bragede ind over dansk økonomi. Stigningen i antallet af ledige stilling er nærmest steget lodret over det seneste år.

Det viser med al tydelighed, at opsvinget på arbejdsmarkedet har været ekstremt kraftigt igennem 2021. Der er bestemt ikke tegn på, at de stigende smittetal i slutningen af 2021 har påvirket virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft.

Det ærlig talt meget voldsomt, at antallet af ledige jobopslag fortsat stiger nærmest lodret. Det viser, at der var en nærmest ekstrem konkurrence om den ledige arbejdskraft op mod årsskiftet, hvor både test- og vaccinationsindsatsen blev kraftigt intensiveret.

Ser vi fremad, så håber vi meget på, at kampen om den ledige arbejdskraft bliver mindre intens. Alternativt er der en reel risiko for alvorlige flaskehalsproblemer på dele af arbejdsmarkedet. Den økonomiske modvind fra krigen i Ukraine kombineret med nedskaleringen af testindsatsen bør alt andet lige tage noget af trykket af arbejdsmarkedet. Men udviklingen bør følges ekstremt tæt. Der er i øjeblikket en betydelig risiko for, at dansk økonomi bliver skubbet ud i en alvorlig løn- og prisspiral, der ender med at afspore opsvinget.

Det er derfor også yderst vigtigt, at politikerne sideløbende med håndteringen af de coronarelaterede tiltag også har fokus på hurtigtvirkende reformer, der løfter arbejdsudbuddet i den private sektor. Mest oplagt bør der lukkes op for mere udenlandsk arbejdskraft uden for EU.

Rekord få kontanthjælpsmodtagere

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik i onsdags viser, at antallet af modtagere af kontanthjælpsydelser faldt med 4.900 personer i december 2021 til et niveau på 95.400 personer. Det er det laveste niveau i statistikkens levetid siden 2007. Tager vi et kig i de historiske statistikker, så er der tale om et rekordlavt antal kontanthjælpsmodtagere. Det historiske toppunkt ligger helt tilbage i 1994, hvor godt 200.000 danskere modtog kontanthjælp.

Det betydelige fald i antallet af kontanthjælpsmodtagere er først og fremmest en positiv historie. Flere på kanten af arbejdsmarkedet har simpelthen formået at finde arbejde i takt med, at beskæftigelsen er steget til rekordhøje niveauer. Både den private og offentlige beskæftigelse er steget bredt over de seneste år og har åbnet rigtig mange jobmuligheder.

Bagsiden af medaljen er imidlertid, at manglen på arbejdskraft er steget til meget høje niveauer på tværs af arbejdsmarkedet. Virksomhederne leder simpelthen med lys og lygte efter nye kvalificerede medarbejdere og må i flere tilfælde give op. Det er bestemt ikke uden udfordringer, da det hæmmer produktionen og øger lønpresset i dansk økonomi. Der bør derfor også fortsat være et politisk fokus på at øge antallet af hænder på det danske arbejdsmarked.

Kontakt

Henvendelser angående Dansk Erhvervs NøgletalsNyt kan ske til cheføkonom Tore Stramer på tstr@danskerhverv.dk og tlf. 3374 6107 eller seniorøkonom Kristian Skriver på kso@danskerhverv.dk og tlf. 3374 6033.